

Velferðarnefnd Alþingis

Reykjavík, 6. október 2026

Tilvísun: 2026091532/K.J.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála, nr. 88/2021 (rannsókn alvarlegra óvæntra atvika)

Persónuvernd vísar til umsagnarbeiðni velferðarnefndar Alþingis vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála, nr. 88/2021 (rannsókn alvarlegra óvæntra atvika), 101. mál á 158. löggjafarþingi.

Persónuvernd veitti umsögn um efnislega sama frumvarp 4. maí 2026, þegar það var lagt fram sem 598. mál á 157. löggjafarþingi. Í þeirri umsögn gerði Persónuvernd athugasemdir við ákvæði a-liðar 3. gr. frumvarpsins um aðgang notanda þjónustu að málsgögnum, að því leyti sem þar er kveðið á um fortakslausa undantekningu viðtalsgagna frá aðgangsrétti. Benti stofnunin meðal annars á að það samræmdist illa meginreglum persónuverndarlaga um gagnsæi og rétt einstaklings til aðgangs að eigin persónuupplýsingum samkvæmt III. kafla laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Auk þess gerði Persónuvernd athugasemdir við að sú fortakslausa takmörkun væri heldur ekki skýrð nánar í athugasemdum í greinargerð með frumvarpinu eða í skýringum við ákvæðið og því ekki fyllilega skýrt hver tilgangurinn með hinni víðtæku takmörkun væri.

Frumvarpið er nú lagt fram að nýju óbreytt að þessu leyti. Persónuvernd vísar því til fyrri umsagnar sinnar og ítrekar þær athugasemdir sem þar koma fram, einkum að takmörkun á aðgangi að viðtalsgögnum verði háð mati í hverju einstöku tilviki fremur en að kveðið sé á um fortakslaut bann við aðgangi að slíkum gögnum. Einnig að nánar verði skýrt í greinargerð með frumvarpinu af hverju löggjafinn telur þörf á að takmarka aðgang notanda þjónustu að umræddum gögnum.

Að öðru leyti eru ekki gerðar athugasemdir við frumvarpið.

F.h. Persónuverndar,

Rebekka Rán Samper

Konráð Jónsson

Afrit/Hjálagt:

Umsögn Persónuverndar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála, nr. 88/2021 (rannsókn alvarlegra óvæntra atvika), dags. 4. maí 2026

Alþingi
Velferðarnefnd

Reykjavík, 4. maí 2026
Tilvísun: 2026040701/E.B.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála, nr. 88/2021 (rannsókn alvarlegra óvæntra atvika)

Persónuvernd vísar til frumvarps til laga um breytingu á lögum um Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála, nr. 88/2021 (rannsókn alvarlegra óvæntra atvika), þskj. 1027, 598. mál á 157. löggjafarþingi. Tekið skal fram að Persónuvernd var ekki á meðal þeirra aðila sem send var umsagnarbeiðni frá Alþingi vegna þessa frumvarps og er gerð athugasemd við það, enda varðar frumvarpið meðal annars réttindi einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga.

Í tillögu a-liðar 3. gr. frumvarpsins að nýrri 12. gr. a, segir í 5. mgr. að notandi þjónustu á eftirlitssviði Gæða- og eftirlitsstofnunar velferðarmála, sem verður fyrir alvarlegu óvæntu atviki, eigi rétt á upplýsingum um framgang rannsóknar, aðgangi að málgögnum *öðrum en viðtalsgögnum skv. 12. gr. b* og að koma á framfæri sjónarmiðum sínum við rannsóknina. Sama rétt eigi nánasti aðstandandi þolanda atviks ef notandi er látinn eða ófær um að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

Eins og fram kemur í tillögu b-liðar 3. gr. frumvarpsins að nýrri 12. gr. b er með viðtalsgögnum átt við það sem fram hefur komið í viðtölum Gæða- og eftirlitsstofnunar velferðarmála við starfsmenn þjónustuveitanda vegna rannsóknar á atviki.

Persónuvernd gerir eftirfarandi athugasemdir í tilefni af frumvarpinu:

1.

Um a-lið 3. gr. frumvarpsins

Í a-lið 3. gr. frumvarpsins felst algjört bann við veitingu aðgangs að áðurnefndum viðtalsgögnum til notanda þjónustu sem atvik varðar, óháð efni þeirra eða tengslum við notandann. Ætla verður að viðtalsgögn kunni að innihalda persónuupplýsingar um hann, jafnvel upplýsingar sem eru honum verulega þýðingarmiklar til að skilja atvik máls og gæta réttar síns.

Persónuvernd telur þessa víðtæku takmörkun á aðgangsrétti skráðs einstaklings samrýmast illa meginreglum persónuverndarlaga um gagnsæi og rétt einstaklings til aðgangs að eigin persónuupplýsingum samkvæmt III. kafla laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, einkum 17. gr. laganna, sbr. einnig III. kafla reglugerðar (ESB) 2016/679,

einkum 12. gr. Þótt viðtalsgögn geti jafnframt innihaldið upplýsingar um aðra, svo sem starfsmenn þjónustuveitanda, leiðir það ekki sjálfkrafa til þess að réttlætanlegt sé að synja um allan aðgang að þeim. Ekki er fjallað nánar um þetta í athugasemdum í greinargerð eða í skýringum við ákvæðið og því ekki fyllilega skýrt hver tilgangurinn með hinni viðtæku takmörkun er. Að mati Persónuverndar væri rétt að byggja á hagsmunamati í hverju og einu tilviki, þar sem vegið er og metið hvort og að hvaða marki unnt sé að veita aðgang, t.d. með því að afmá eða takmarka upplýsingar um aðra einstaklinga.

Þá bendir Persónuvernd á að umrædd takmörkun kann að veikja réttarstöðu notanda þjónustunnar, sem oft stendur höllum fæti, við að gæta hagsmuna sinna, þar á meðal möguleikann til að fá fullnægjandi upplýsingar um alvarleg atvik sem hann varða. Mikilvægt er að slíkar takmarkanir séu ekki viðtækari en nauðsyn krefur og að þær byggist á skýrum og málefnalegum sjónarmiðum, í samræmi við gagnsæisreglu persónuverndarlaga.

Með hliðsjón af framangreindu telur Persónuvernd nauðsynlegt að ákvæðið verði endurskoðað þannig að takmörkun á aðgangi að viðtalsgögnum verði háð nánara mati í hverju einstöku tilviki, fremur en að kveðið sé á um fortakslaust bann.

2.

Athugasemd vegna fyrra frumvarps

Það frumvarpsákvæði sem hér hefur verið til umfjöllunar á sér efnislega samsvörun í ákvæði sem fært var inn í lög nr. 41/2007 um landlækni og lýðheilsu, sbr. lög nr. 103/2023 um breytingar á þeim lögum. Ekki var Persónuvernd fremur en nú sent það frumvarp til umsagnar sem þar um ræddi (þskj. 853, 154. mál á 154. löggjafarþingi). Skal af því tilefni minnt á mikilvægi þess að stofnunin sé á meðal þeirra aðila sem umsagnarbeiðnir eru sendar þegar til umfjöllunar eru löggjafartillögur um vernd persónuupplýsinga og réttindi skráðra einstaklinga, sbr. það lögmælt hlutverk stofnunarinnar að veita Alþingi ráðgjöf á sviði lagasetningar á því sviði, sbr. 2. tölul. 5. mgr. 39. gr. laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Ekki eru að öðru leyti gerðar athugasemdir í tilefni af frumvarpinu að svo stöddu.

Verði frekari umsagnar óskað um einstök atriði verður hún fúslega veitt.

F.h. Persónuverndar,

Þórður Sveinsson

Eleonora Bergþórsdóttir